

**UYGARLIKLARI
YEŞİLİRMAK'TA
KEŞFEDİN**

Yeşilirmak

Yeşilirmak

Su hayattır, yaşamdır; bilinen tüm yaşam biçimleri için gerekli ve vazgeçilmez kaynaktır. Bereketli su kenarlarını seçtik yerleşmek için.

Üretmeyi öğrenirken, hayatımıza yön veren suya hükmetme mücadelemiz, uygarlıkların doğuşunda önemli bir faktör oldu. Nil, Dicle, Fırat, Amuderya gibi büyük nehirler insanlık tarihinin baş aktörleri oldular. Tıpkı, Yeşilirmak gibi...

Yaklaşık 7500 yıldır bereket akıyor Yeşilirmak yatağında. “İris” demiş bir zamanlar onun bereketiyle yaşayanlar Yeşilirmak’a. “İris” gözümüze rengini veren saydam tabaka. Yunan mitolojisinde gökkuşağı tanrıçası... Gökkuşağı renklerini yansıtan kanatlarıyla Tanrıların insanlara ulaştıracağı haberleri taşıyan ve böylece gökyüzü ve yeryüzünü birleştiren bir tanrıça...

O da gökyüzünden besleniyor yağmurla, karla ve yeryüzüne yaşamın devamı için vazgeçilmez olan suyu sağlıyor. O su ile medeniyetler kuruluyor asırlardır. O su ile yeşeriyor

tarlalar. O su ile ekmek oluyor, şarap oluyor, şehir oluyor, çiçek oluyor, elma oluyor, balık oluyor, aşk oluyor. Yani yaşam her an yeniden doğuyor. Kalkolitik çağdan (MÖ 5500-3000) beri biriktirdikleriyle yaşayan bir coğrafya Yeşilirmak Havzası. Tarihini öğrenmeye çalıştığınızda, onun suyu, toprağı ile hayat bulan sayısız medeniyetle karşılaşsınız şaşırarak biraz da. Bu medeniyetlerin bazılarında kalan izlerin hikâyesi ile büyülenirsiniz. Nasıl büyük bir zenginliğin kenarında durduğunuzu anlayıp hem heyecanlanır, hem de daha fazlasını öğrenmeye can atarsınız. Sadece öğrenmek de yetmez, görmek, dokunmak istersiniz o izlere. 519 km uzunluğundaki Yeşilirmak Türkiye'nin en uzun ikinci nehridir. Yeşilirmak, Sivas'ın kuzeyinde Köseadağ eteklerinden doğar, çeşitli akarsularla birleşerek Çarşamba'da Karadeniz'e dökülür. Kelkit Çayı en büyük koludur. Nehrin kolları ile beraber taşıdığı alüvyonlar Çarşamba Ovasını oluşturmuştur.

Yeşilirmak

Amazon Heykeli

Üzerinde Almus, Ataköy, Hasan Uğurlu ve Suat Uğurlu Barajlarının kurulduğu Yeşilirmak geçtiği topraklardaki flora ve faunayı zenginleştirmiştir. Yeşilirmak Havzası'nın önemli bir bölümünü kapsayan ve havzanın bu önemli bölümünü rota haritaları yardımıyla gezebileceğiniz bu rehber kitap, Yeşilirmak Havzası Kalkınma Birliği üyesi olan Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illerini kapsamaktadır.

BU TOPRAKLAR İLKLERİN TOPRAĞIDIR

Bu topraklar Anadolu'nun ilk uygarlıklarının hüküm sürdüğü yerlerdir. Dağların gök kubeyi taşıdığına inanan insanların yaşadığı ve "bin tanrılı halk" olarak bilinen yerin adıdır. Tarihin ilk yazılı barış antlaşması olan "Kadeş Antlaşması"nı Mısırlılarla imzalayan; Mısır'ın güçlü firavunlarını alt eden büyük bir askeri ve politik gücü oluşturan insanların kurduğu "Hitit İmparatorluğu"nun memleketidir. Hititler kültürel mirasları ve eserleriyle hâlâ keşfedilmeyi bekleyerek bu topraklarda yaşamaya

devam ediyor.

Bu topraklar Roma İmparatoru Julius Sezar'ın dünyaca ünlü sözü "Veni-Vidi-Vici" (Geldim-Gördüm-Yendim) deyişinin söylendiği yerdir. Bu topraklar dünyanın ilk coğrafyacısının memleketidir aynı zamanda. En ünlü eseri o dönemin bilgisine göre dünya coğrafyasını anlattığı "Coğrafya" (Geographika) olan Strabon'un. Atlas Okyanusu'ndan İndus Nehri'ne kadar eskiçağ dünyasının tamamını resmeden ve on yedi kitaptan oluşan Strabon'un "Geographika"sında, sadece coğrafi bilgiler değil o coğrafyada yaşayan insanlar ve yaşayış tarzları ile ilgili de bilgiler bulunmaktadır.

Şarruma ve IV. Tuthaliya Kabartması

yeşilirmak havzası

Yeşilirmak

II. Bayezid Külliyesi

BU TOPRAKLAR SIRLARLA EFSANELERLE DOLUDUR

Bu topraklar “Amazon” olarak bilinen kadın savaşçıların yaşadığı yerlerdir.

Amazonların bir başka savaşçı kavmin saldırısından kaçarken rahat gizlenebilmek ve tanınmamak için keserek toprağa gömdükleri saçlarından tütünün filiz verdiğini söylerler size buralarda. İşlenmiş tütünün ne kadar da saç benzediğini düşününce inanırsınız bu efsaneye.

Bu topraklarda efsanelere inanmak kolaydır. Ferhat’ın Şirin’in aşkıyla dağları deldiğine de inanırsınız; Ahmet ile Melek’in kavuşamamasına Yeşilirmak’ın taşmasıyla Çarşamba’yı sel almasının neden olduğuna da; “Eğri Kale”nin, insan yapısı olmayıp Nuh Tufanı’nda Nuh Peygamberin gemilerini bağlaması için yaratıldığına da.

BU TOPRAKLAR BEREKETLİDİR

Bu topraklar düz duvar gibi yükselen kayaları krallarına mezar yapan, suyu ısıtarak künklerle duvarların içinde dolaştırarak binaları ısıtan insan-

ların asırlar boyu ürettiği yüzlerce eserin sahibidir.

Kaleler, camiiler, medreseler, türbeler, köprüler, bedestenler, hanlar, hamamlar, konaklar Yeşilirmak bereketinin kanıtıdır adeta. Aynı bereket bağ olur üzüm verir, ağaç olur misket elmasına dönüşür, leblebi olur usta ellerde, pekmez olur, şarap olur, dumanı üstünde pilavın pirinci olur.

BU TOPRAKLAR RENKLİDİR

Yeşilirmak’ın bereketlendirdiği bu topraklarda hayat bulan uygarlıkların sırları keşfedilmeyi beklemektedir hâlâ. Uygarlıkların hikâyeleridir arda kalan; İris’in renkleriyle canlanan kültürel mirasımızdır. Amasya’da kaya kaledir, misket elmadır, şehzadelerdir. Çorum’da sarı leblebidir, Hitit’in parlayan güneşidir. Samsun’da mavi denizdir, sarı tütündür, beyaz pirinçtir. Tokat’ta yeşili bol ormanlardır, kırmızı şaraptır, mahleptir, pekmezdir. Yeşilirmak’ın buluşturduğu 7500 yılın rengine selam olsun!

Uygarlıkları Yeşilirmak’ta keşfedin.